

7. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 – Dotazník pro pedagogy mateřských škol

DOTAZNÍK PRO PEDAGOGY MATEŘSKÝCH ŠKOL

Pohlaví:

Věk:

Délka praxe:

1. Kdo je zřizovatelem mateřské školy a jaké je její zaměření?

.....
.....

2. Kolik tříd má vaše mateřská škola a jaké je jejich uspořádání (heterogenní x homogenní)

.....
.....
.....

3. Jaký je průměrný počet dětí ve třídě?

.....
.....

4. Jaký je počet pedagogického personálu v jedné třídě v době pobytu venku?

.....
.....

5. Jakou rozlohu má zahrada mateřské školy?

.....
.....

6. Pokuste se blíže charakterizovat zahradu mateřské školy:

- členitost.....
- terén.....
- jehličnaté stromy.....
- listnaté stromy.....
- keře.....

- vodní plocha.....
- typy povrchů.....

7. Jaká je vybavenost zahrady mateřské školy herními prvky? Vyhovuje Vám její zařízení?

.....
.....
.....
.....

8. Víte o nějaké veřejné zeleni v blízkosti vaší mateřské školy? Jaká je přibližná vzdálenost od mateřské školy?

- park: .....m
- lesopark: .....m
- les: .....m

9. Navštěvujete s dětmi veřejnou zeleň v blízkosti Vaší mateřské školy? (Pokud odpovíte záporně, pokračujte prosím otázkou č.11)

- ANO, jak často?

.....
.....

- NE, z jakého důvodu?

.....
.....

10. Jaké druhy aktivit ve veřejné zeleni provozujete?

.....
.....
.....

11. Byly by podle Vás níže uvedené aktivity využitelné pro děti z mateřské školy?

- orientační hry v přírodě: ANO/NE, proč?

.....

.....-
- lanové překážky: ANO/NE, proč? .....

.....
- konstruktivní hry (stavění obydlí, mostů, překážek...): ANO/NE, proč?.....

.....
- teambuildingové hry: ANO/NE,proč?.....

.....
- petanque : ANO/NE, proč?.....

.....
12. Vidíte výhodu v umístění mateřské školy blízko veřejné zeleně? ANO/NE, proč?

.....
13. Navštěvujete blízkou veřejnou zeleň v zimních měsících?

.....
14. Máte povědomí o vzdělávacích programech zaměřených na přírodu, které organizuje magistrát hl.m. Prahy? Znáte nějaké? Využívá je vaše mateřská škola?

.....
15. Využíváte cyklostezku nacházející se v blízkosti vaší mateřské školy k nějakým aktivitám? K jakým?

Příloha č. 2 - Desatero cykloturisty

Desatero cykloturisty

1. Respektuji, že základním pravidlem chování všech uživatelů na značených i neznačených cestách, je vzájemná ohleduplnost, bez rozdílu způsobu přepravy - pěší, cyklisté, kolečkové brusle, jízda na koni a další.
2. Budu se řídit pravidlem pravé ruky vzhledem ke všem ostatním nemotorizovaným turistům a cyklistům. Jsem si vědom toho, že lidé posuzují cyklisty obecně i podle mého chování.
3. Zpomalím, pokud se přiblížím k jiným uživatelům. Dám o sobě včas vědět pozdravem nebo zvonkem a budu předjíždět velmi opatrně. Vždy předjížděnému dám čas zareagovat na můj signál.
4. Rychlost budu mít neustále pod kontrolou. Do zatáček, zvláště na účelových a místních komunikacích, budu vjíždět s vědomím, že by se tam mohla vyskytovat překážka jakéhokoliv druhu. Zvláště v lesních úsecích si uvědomuji možnost výskytu těžební techniky, případně dočasně zhoršeného povrchu komunikace.
5. Pokud cyklotrasa překračuje komunikaci I. nebo II. třídy, budu si počínat zvláště opatrně.
6. Při svém pohybu zůstanu na určených stezkách a nebudu vjíždět mimo vymezenou trasu a ničit tak vegetaci, nebo zvyšovat potenciál možné eroze. Jsem si vědom toho, že v lese se nesmím pohybovat mimo cesty.
7. Nebudu blokovat cestu opravami defektů. Budu dbát o perfektní technický stav bicyklu a budu mít ve výzbroji minimálně náhradní duši, montážní páky, soupravu lepení a hustilku.
8. Nebudu rušit zvěř nebo dobytek.
9. Nebudu odhazovat odpadky. Co přivezu na místo odpočinku to také odvezu. Budu dbát na čistotu životního prostředí.
10. Jsem si vědom, že po značených cyklotrasách se pohybuji na vlastní nebezpečí. Budu dbát na svou osobní bezpečnost používáním brýlí, přilby, rukavic. Vždy volím trasu, která odpovídá mým schopnostem, zdraví a kondici. Budu mít vždy bidon s vhodným nápojem.

Příloha č. 3

Vyhlášení pokusného ověřování provozu integrované lesní mateřské školy Lesníček při Mateřské škole Semínko, o.p.s.

V Praze dne 4. června 2010

č.j. 10886/2010-22

Čl. 1

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále jen „ministerstvo“) vyhláší podle § 171 odst. 1 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, pokusné ověřování provozu integrované lesní mateřské školy Lesníček při Mateřské škole Semínko, o.p.s., Kubatova 1/32, Praha 10-Hostivař.

Čl. 2

Výchozí situace a odůvodnění pokusného ověřování

Lesní mateřská škola (dále jen „LMŠ“) je formou předškolního zařízení, v jehož programu se většina aktivit odehrává venku, děti si hrají a učí se za každého počasí v lese, v krajině, v prostředí, které bylo po staletí pro vývoj dítěte přirozeným. Práce s dětmi je propojována s ročním obdobím. Prostřednictvím osobních zkušeností a zážitků se děti seznamují s přírodními zákony, učí se vzájemné spolupráci, rozvíjejí pozorovací schopnosti, vnímání vlastního těla rozvíjejí sebedůvěru. V LMŠ nechybí činnosti výtvarné, zaměřené na jemnou motoriku, rozvoj řeči a školní připravenost.

Mateřské školy musí odmítat velký počet dětí. Zřízení LMŠ je jednou z možností řešení převisu poptávky po místech v mateřských školách (samozřejmě s přihlédnutím k místním podmínkám a zájmu rodičů), a to bez velkých finančních zátěží na budování nového zázemí. To je také jeden z důvodů rozvoje LMŠ např. v Německu. Současné právní předpisy neumožňují zvýšit kapacitu mateřské školy pro další děti, jejichž vzdělávání by probíhalo mimo budovu mateřské školy. Vzdělávání je možné jen za podmínky, že je k dispozici denní místnost (nejméně 4 m² na 1 dítě, 3 m² je-li ložnice oddělená¹), další prostory pro odpočinek a hygienické zařízení.

Navrhovaný projekt představuje formu integrované LMŠ, která bude využívat zázemí Mateřské školy Semínko, o.p.s. (dále jen MŠS) v areálu Toulcova dvora a také bude mít k dispozici jednu místo v prostorách Toulcova dvora. V České republice se jedná o první záměr LMŠ při mateřské škole.

¹ § 4 vyhlášky č. 410/2005 Sb., o hygienických požadavcích na prostory a provoz zařízení a provozoven pro výchovu a vzdělávání dětí a mladistvých, ve znění vyhlášky č. 343/2009 Sb.

V areálu Toulcova dvora byl, z podnětu Ministerstva životního prostředí, prováděn „Výzkum odcizování člověka přírodě“. Výzkum upozorňuje na nedostatečný kontakt městských dětí s přírodou.

Pedagogické zajištění LMŠ vyžaduje další vzdělávání pedagogických pracovníků, proto ještě před zahájením provozu lesní třídy proběhne sběr informací, zkušeností, poznatků. O prázdninách 2010 mají budoucí učitelé LMŠ naplánované návštěvy LMŠ v Německu, aby získali praxi a mohli si uvědomit výhody i rizika. Dále budou pedagogové proškoleni v lesní pedagogice v rámci studijního programu Univerzity ve Freiburgu. Pro lesní třídu bude vytvořen třídní vzdělávací plán.

Čl. 3

Obsah a cíl pokusného ověřování

Cílem pokusného ověřování je zjistit, **zda a za jakých podmínek je možné integrování lesní mateřské školy do provozu klasické mateřské školy.**

Součástí plánovaného pilotního projektu integrované LMŠ je vytvoření pedagogické koncepce a metodiky, ověření bezpečnostních a hygienických opatření, porovnání rozvoje dětí v LMŠ Lesníček a MŠS z hlediska nemocnosti, úrazovosti a školní připravenosti (v případě přijetí předškoláků).

Zpracované výstupy budou prezentovány na internetových stránkách ministerstva a SMŠ a v průběžných zprávách – přístupné všem zájemcům a využitelné pro multiplikaci LMŠ v ČR.

Na základě výsledků ověřování, resp. pokud se tato možnost osvědčí, by měl být zahájen legislativní proces novelizace právních předpisů, kterou by bylo umožněno integrování LMŠ do provozu klasické mateřské školy. Stanovení podmínek pro provoz LMŠ bude předmětem závěrečné zprávy pokusného ověřování.

Čl. 4

Charakteristika mateřské školy zařazené do pokusného ověřování

Mateřská škola Semínko, obecně prospěšná společnost

Identifikátor právnické osoby: 650 068 238

Právní forma: obecně prospěšná společnost

Adresa: Kubatova 1/32, 102 00 Praha 10-Hostivař

IZO: 150 068 247

IČ: 27 095 487

Ředitelka: Magdaléna Kapucianová

Tel: 272652171

E-mail: msseminko@seznam.cz

Mateřská škola Semínko, o.p.s., je právnická osoba, která vykonává činnost mateřské školy. Zřizovatel se zřízením lesní třídy mateřské školy souhlasí a podporuje ho. MŠS byla otevřena v roce 2004, je zaměřena na ekologickou výchovu a výchovu k udržitelnému rozvoji. Sídlí v areálu Toulcova dvora, který je Střediskem ekologické výchovy hl. m. Prahy. Program je zaměřen zejména na pobyt venku v přímém kontaktu s přírodou. MŠS není založena na rozhovorech o přírodě u obrázků, ale na přímé zkušenosti v ní.

MŠS je v současné době dvoutřídní s kapacitou 46 dětí, součástí je školní jídelna s kapacitou 60 obědů. **LMŠ Lesníček bude mít kapacitu 15 dětí.**

Školní vzdělávací program MŠS je vytvořen tak, aby vedl děti k harmonii s přírodou. Po dva roky již má odzkoušeno, že pobyt dětí po celé dopoledne venku je možný. Jeden den v týdnu pravidelně odchází učitelky s dětmi do lesa a blízkého okolí. Venku tráví celé dopoledne. Pobyt a pohybem na čerstvém vzduchu děti získávají větší tělesnou i psychickou zdatnost. Při častém pobytu venku jsou děti zdravější, jelikož nemoci se nešíří tak jako v uzavřených prostorech.

V MŠS není možné rozšířit prostorovou kapacitou pro zřízení další třídy. LMŠ bude mít k dispozici vlastní přístřešek (maringotku) pro případ nepříznivého počasí, případně bude moci využívat rozsáhlý areál a vnitřní prostory Toulcova dvora.

Čl. 5

Popis pokusného ověřování

Pokusné ověřování se povoluje na školní rok 2010/2011 a 2011/2012. Zahájeno bude 1. září 2010 a ukončeno 31. srpna 2012.

V září 2010 bude zahájen provoz dva dny v týdnu. V dubnu 2011 bude provoz rozšířen na pět dnů v týdnu, a to tak, že dva dny v týdnu bude LMŠ navštěvovat jedna skupina dětí a tři dny druhá skupina dětí. Některé děti budou chodit pět dnů v týdnu. Takto bude provoz probíhat i ve školním roce 2011/2012 a dále.

Ověřování bude probíhat v nově vzniklé integrované LMŠ Lesníček při MŠS. Od září 2010 bude v LMŠ Lesníček poskytováno vzdělávání pro skupinu 15 dětí, která bude chodit dva dny v týdnu. Od dubna 2011 vznikne druhá skupina 15 dětí, která bude chodit tři dny v týdnu, a vznikne tak možnost celotýdenní docházky. Provoz LMŠ Lesníček bude polodenní.

LMŠ Lesníček bude mít vlastní třídní vzdělávací program.

LMŠ Lesníček bude v době výdeje oběda využívat kuchyň a jídelnu s hygienickým zázemím MŠS.

Materiální, organizační a provozní podmínky školy

Prostory MŠS jsou rozděleny do 3 částí. Jednou částí je třída s hernou, a koupelnou s pěti umyvadly a pěti toaletami. V podkrovní se nachází druhá třída s koupelnou a rovněž pěti umyvadly s pěti toaletami. V přízemí je oddělená jídelna s přilehlou koupelnou se třemi toaletami a třemi umyvadly.

Mateřská škola je otevřena od 7:00 do 17:00 hodin. Provoz LMŠ bude od 8:00 do 12:00 hodin v letních měsících a od 9:00 do 13:00 hodin v zimních měsících. LMŠ bude mít vlastní program, využívat bude pouze kuchyň a jídelnu s hygienickým příslušenstvím MŠS.

Materiálové vybavení potřebné pro pobyt venku – kvalitní oblečení a obutí, batoh se svačinou a karimatkovou podložkou na sezení kdekoli – bude předem konzultováno s rodiči dětí navštěvujícími LMŠ. Skupina bude mít s sebou vozík s lékárníčkou, vodou a ev. dalším potřebným materiálem (lupy na pozorování, dalekohled, klíče k určování rostlin a živočichů). Pedagogický doprovod bude mít u sebe mobilní telefon. Děti si v batůžcích ponesou pití a svačinu z domova.

Pedagogické podmínky vzdělávání v LMŠ

Výchovu a vzdělávání dětí v LMŠ budou zajišťovat souběžně dva pedagogové. Děti zařazené do LMŠ budou ve věku 3-6 (resp. 7) let. Výchova a vzdělávání budou probíhat v souladu s Rámcovým vzdělávacím programem pro předškolní vzdělávání, podle Školního vzdělávacího plánu MŠS a podle Třídního vzdělávacího plánu Lesníčka.

Čl. 6

Podmínky pokusného ověřování

Pro potřeby LMŠ Lesníček bude v areálu Toulcova dvora zřízen přístřešek – dřevěná maringotka. Budou zde uloženy pomůcky, nářadí a nezbytný materiál potřebný pro první pomoc. Uvnitř maringotky budou lavice a stoly. Lavice budou i venku před maringotkou. V maringotce bude topení na pevná paliva, kde bude asistent provozu v případě potřeby topit. Každé dítě bude mít v maringotce náhradní oblečení. V případě nepříznivého počasí může LMŠ využít místnost v Toulcově dvoře.

V maringotce bude v oddělené části umístěna kompostovací toaleta a umyvadlo, voda do umyvadla bude přinášena denně asistentem provozu a pedagogy. Protože ve skupině budou dva učitelé, je kdykoli možné s dětmi dojít na toaletu ve školce, nebo na veřejnou toaletu v dalších prostorách Toulcova dvora. Voda do umyvadla musí být pitná a k dispozici by měla být v barelu (z materiálu vhodném pro pitnou vodu) s kohoutkem. (Běžně se takto používá voda k mytí rukou u WC apod. na zotavovacích akcích.)

Obědy pro lesní třídu budou zajišťovány kuchyní MŠS a vydávány budou v jídelně MŠS. Některé děti budou vyzvedávány před obědem a budou obědovat společně s rodiči v jídelně Toulcova dvora. Kapacita jídelny MŠS nebude překročena.

Čl. 7

Financování pokusného ověřování

Lesní mateřská škola má oproti klasické budově mateřské školy výrazně nižší zřizovací a provozní náklady.

Po první dva roky je projekt LMŠ Lesníček finančně zajištěn. Projekt byl finančně podpořen ze strany Magistrátu hl. m. Prahy, odboru ochrany prostředí, Ministerstvem životního prostředí a německou nadací pro životní prostředí (DBU). Další potřebné finanční prostředky budou hradit rodiče dětí.

Pokusné ověřování si nevyžádá finanční prostředky ze státního rozpočtu.

Čl. 8

Hodnocení pokusného ověřování

Věcně příslušným odborem pro řízení a vyhodnocení pokusného ověřování je odbor předškolního, základního a základního uměleckého vzdělávání.

Sledováním pokusného ověřování je pověřen Výzkumný ústav pedagogický v Praze (VÚP).

Ministerstvo a VÚP má možnost po předchozí domluvě s ředitelkou MŠS navštívit LMŠ Lesníček a sledovat průběh a výsledky pokusného ověřování.

MŠS zpracuje na konci školního roku 2010/2011 průběžnou zprávu, která bude obsahovat počet dětí zařazených do pokusného ověřování a zhodnocení přínosů i problémů v provozu integrované LMŠ, zprávu o úrazovosti a nemocnosti dětí (zda došlo k navýšení nebo snížení). Zprávu zašle do 31. srpna 2011 na aktuální adresu VÚP.

Na konci školního roku 2011/2012 zpracuje MŠS závěrečnou zprávu, která bude kromě zhodnocení průběhu pokusného ověřování obsahovat také návrh na podmínky provozu a organizace integrované LMŠ a návrh na potřebné úpravy právních předpisů. Závěrečnou zprávu předá do 30. září 2012 VÚP.

Struktura průběžné i závěrečné zprávy bude konzultována s ministerstvem a VÚP.

VÚP předá ministerstvu průběžnou zprávu do 30. října 2011 a závěrečnou zprávu do 30. listopadu 2012.

Čl. 9

Účinnost

Toto pokusné ověřování nabývá účinnosti dnem podpisu náměstka ministryně skupiny všeobecného, odborného a dalšího vzdělávání.

Ing. Petr Špirhanzl, v.r.
náměstek ministryně

Příloha č. 4 – Využívání parků v zimě (fotodokumentace)

Obr. č 11

Obr. č. 12

Příloha č. 5 – Celotýdenní projekt

CELOTÝDENNÍ PROJEKT “ Lesní tělocvična “

PONDĚLÍ

CÍLE:

- naučení pravidel
- seznámení s prostředím
- běh v terénu, vytrvalost
- orientace podle značek
- osvojení základních poznatků ohledně toho, co v lese využijeme a s čím si tam můžeme hrát

Vysvětlení základních pravidel, která v lese musíme dodržovat:

1. V lese bydlí zvířata a my jsme tam na návštěvě. Nebudeme tam proto křičet, abychom je neplašili a nerušili!
2. V lese nic neničíme a nelámeme.
3. Vždy musíme vidět paní učitelku a opatrujeme své kamarády.

Seznamujeme se s prostředím:

- pozorujeme okolí a snažíme se vyjmenovat vše, co kolem sebe vidíme
- podáváme kamarádovi za záda různé přírodniny, které kolem sebe najdeme, pozná co to je?
- sbíráme vše z čeho bychom mohli poskládat různé obrazy slunce, koleje, rybník, cestu
⇒ postavíme cesty k největšímu stromu v naší blízkosti a běháme podle nich
- Kam nás dovedou koleje? Na konci cesty postavíme sochu na památku našeho výletu.
(viz obr. č. 1, 2)

Obrázek č. 1p

Obrázek č. 2p

ÚTERÝ

CÍLE:

- rozvoj orientačních schopností – modifikace orientačního běhu v lese
- sociální oblast - spolupráce s druhou osobou + rozvoj komunikačních dovedností
- environmentální oblast - dodržování základních zásad chování v přírodě
- ekologie ⇒ třídění odpadu

Lesní popeláři (modifikovaný orientační běh spojený s tříděním odpadu):

- vybereme tři od sebe dostatečně vzdálené stromy a označíme je fáborem příslušné barvy (zelená pro sklo, žlutá pro plasty a modrá pro papír)
- rozmístíme po lese různé druhy recyklovatelného odpadu
- dětem rozdáme jednoduché mapy, ve kterých jsou zakresleny tři hlavní stromy a místa, kde jsme odpad položily
- úkolem dětí je orientovat se podle mapy, najít to, co do lesa nepatří a odnést to ke správnému stromu (viz obr. č. 3)

Obrázek č. 3p

STŘEDA

CÍLE:

- rozvoj rychlostních schopností, zlepšování funkcí hlubokého stabilizačního systému těla, zdokonalování dovedností (běhání, skákání, chytání, házení)
- osvojení názvů stromů, keřů, zvířat a přírodních materiálů, které v parku najdeme
- podpora důvěry a kamarádství

Džungle v parku

- vytvoření překážkové dráhy s využitím materiálu, který kolem sebe najdeme + slackline – přeskoky, přezení, podlezení, přejití, obejití, chycení hozeného předmětu, hod na cíl
- nejdříve si děti najdou a nanesí materiál, který na stavbu dráhy použijeme, poté si ji samy několikrát projdou
- s pomocí dvou kamarádů si zkusí dráhu projít se zavřenýma očima

Obrázek č. 4p

Obrázek č. 5p

ČTVRTEK

CÍLE:

- seznámení s termínem cyklostezka
- získání povědomí o tom, jaké činnosti můžeme na cyklostezce provozovat
- informovat o bezpečnostních pravidlech na cyklostezce

Procházka na cyklostezku:

- sledujeme kdo na cyklostezce sportuje
- pozorujeme jaké druhy činností tam lidé provozují
- seznamujeme se s pravidly na cyklostezce
- povídáme si o tom, jaké pohybové aktivity už děti samy umí a jestli by taky mohli jít na cyklostezku
- rozvíjíme debatu o tom, s kým, kdy a proč bychom na cyklostezku měli chodit

Obrázek č. 5p

Obrázek č. 6p

PÁTEK

CÍLE:

- rozvoj obratnostních schopností, koordinace všech částí těla
- seznámení s používáním lan v přírodě
- spolupráce, komunikace, vyjadřování – určování směru a polohy

Pavoučci:

- navázání různých druhů lanových překážek – kříž, pavoučí síť, bludiště, lanový most, lano k podlezení, přezení, přeskočení ⇒ na různých částech překážek jsou navázány zvonky a rolničky, děti tak mají kontrolu své úspěšnosti
- děti dostanou instrukce a pak si mohou samostatně překážky prolézat a kontrolovat si úspěšnost lezení podle zvukového signálu

Obrázek č. 7p

Obrázek č. 8p

Příloha č. 6 – Výčet nejčastěji zmiňovaných aktivit v blízké veřejné zelení.

- hra na různé honičky
- závody v hodu
- závody ve skoku
- prolézání dřevěného hradu
- houpání se na houpačkách
- procházení se
- jízda na odrážedlech
- jízda na motorkách
- jízda na kolobežkách
- například běhání,
- hry na schovku
- konstruktivní hry
- pozorování, turistika
- lovení členovců ve vodě a v trávě
- jejich určování,
- pracovní činnosti
- výtvarné činnosti
- čtení či vyprávění příběhů,
- krmení ptáků v zimě,
- hrabání a sběr listí,
- volné hry
- sběr přírodnin
- ekologická výchova
- skoky přes něco
- zpěv stromům

Příloha č. 7 - Fotodokumentace k pozorování spontánních aktivit dětí v lese

Obr. 13

Obr. č. 14